

11 Ianuarie 2013, nr. 581

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectul Legii cu privire la salarizarea judecătorilor

(înregistrat în Parlament cu numărul 3079 din 18 Decembrie 2012)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a coruptibilității proiectului Legii cu privire la salarizarea judecătorilor.

Evaluarea generală

- 1. Autor al inițiativei legislative** este Președintele RM, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.
- 2. Categoria actului legislativ** propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.
- 3. Transparența decizională** Proiectul de Lege privind salarizarea judecătorilor a fost plasat pe site-ul Parlamentului, publicul avînd posibilitatea să-și expună opinia. Astfel, principiul transparenței decizionale a fost respectat.
- 4. Scopul promovării proiectului.** Potrivit autorului, "proiectul de lege privind salarizarea judecătorilor este elaborat în scopul reglementării modului și condițiilor de salarizare a judecătorilor, inclusiv a cuantumurilor salariilor acestora, instituind un sistem unitar de salarizare a judecătorilor bazat pe salariul mediu pe economie, stabilit anual de Guvern, ca unitate de referință".

Fundamentarea proiectului

- 5. Nota informativă** a proiectului de act legislativ supus expertizei este plasată pe site-ul Parlamentului.
Considerăm că în acest fel Parlamentul respectă principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.
- 6. Respectarea termenului de cooperare cu societatea civilă** După cum s-a arătat la p.3 din prezentul raport, proiectul de lege a fost plasat pe site-ul Parlamentului. Durata menținerii acestuia pe site (mai mult de 15 zile lucrătoare) a permis oricărei persoane interesate să-și expună opinia și să prezinte propuneri de îmbunătățire a proiectului de lege.
- 7. Suficiența argumentării.** Nota informativă conține o justificare suficientă a promovării proiectului de act legislativ, fiind făcută referință atât la cadrul juridic național, cât și la diverse documente internaționale.
- 8. Compatibilitatea cu legislația comunitară și alte standarde internaționale.** Proiectul legii nu conține referințe la reglementările corespundente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză. Totuși, nota informativă citează principiul 11 din Rezoluția ONU asupra independenței sistemului judecătoresc și enumeră standardele din domeniu, elaborate sub egida

9. Fundamentarea economico-financiară. Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Astfel, nota de fundamentare la proiectul de Lege privind salarizarea judecătorilor conține o estimare a mijloacelor financiare necesare pentru acoperirea salariilor și a pensiilor judecătorilor, care vor fi necesare pentru implementarea proiectului de Lege, în cazul în care acesta va fi adoptat de Parlament. Deși acest proiect de Lege nu reglementează activitatea de întreprinzător, totuși implementarea efectivă a acestuia, influențează toate relațiile sociale, economice din țara noastră. Din această perspectivă, în nota de fundamentare ar fi trebuit să fie analizat și impactul proiectului legii asupra economiei și bugetului țării, precum și beneficiile legii pentru societate, în general. Ca punct de pornire, de exemplu, ar putea fi luate sumele pe care le achită în prezent RM în legătură cu condamnările la CEDO (la momentul adoptării legii RM achită suma de x lei, iar după 5 ani de implementare a proiectului de lege, autorii estimează că suma achitată va fi de x-y lei) sau nivelul de încredere al populației în justiție (la momentul adoptării Legii nivelul de încredere a populației în justiție este x%, iar după 5 ani de implementare se estimează că va fi de x%+y%).

Evaluarea de fond a coruptibilității

10. Stabilirea și promovarea unor interese/beneficii. Proiectul de Lege privind salarizarea judecătorilor promovează interesele unui anumit grup profesional - judecătorii. Promovarea acestor interese este conformă interesului general al societății de a diminua riscurile corupției în sistemul judiciar și, în final, de a avea un corp judecătoresc imparțial și independent. Totuși, în nota informativă nu au fost explicate raționamentele stabilirii discrepantei progresive atât de mari (aproape de 2 ori) a cuantumului salariului de funcție a judecătorilor în dependență de ierarhia instanțelor de judecată. Or, judecătorul indiferent de nivelul instanței de judecată efectuează aceiași activitate - înfăptuiește justiția. Prin urmare, ar fi logic ca punctul de reper central în stabilirea salarizării judecătorilor ar trebui să constituie, în primul rând, vechimea în muncă și nu nivelul instanței de judecată în care judecătorul înfăptuiește justiția. În tot cazul, acest subiect urmează a fi dezbătut pe larg în mediul judecătorilor. O altă problemă similară, care la fel urmează a fi dezbătută, este stabilirea sporului procentual pentru exercitarea funcției de președinte, vicepreședinte a instanței de judecată. Nu este clar, de ce a fost stabilită o diferență atât de semnificativă pentru exercitarea acestei competențe în dependență de nivelul instanței? Problemele administrative cu care se confruntă președinții și vicepreședinții instanțelor de judecată sînt mai mult sau mai puțin similare (dacă totuși se consideră că complexitatea activității administrative este mai semnificativă în cazul anumitor președinți, vicepreședinți, diferența nu ar trebui să fie atât de mare - de 2 ori).

11. Prejudicii aduse prin aplicarea actului. Din textul proiectului de Lege privind salarizarea judecătorilor și aplicarea ulterioară a acestuia nu rezultă prejudicierea interesului public.

12. Compatibilitatea proiectului cu prevederile legislației naționale. În general, prevederile proiectului Legii privind salarizarea judecătorilor este compatibilă cu legislația națională. Cu toate acestea, trebuie să atragem atenția asupra următoarelor deficiențe a proiectului:

1. Unele prevederi ale proiectului comportă aceiași încărcătură de conținut ca și legislația în vigoare - norme repetitive. De exemplu, art.8 din proiect repetă conținutul art.20 prim din Legea cu privire la statutul judecătorului.

2. Proiectul conține prevederi, care nu comportă vreo încărcătură juridică nouă, față de regulile stabilite în legislația deja existentă - norme inutile. De exemplu, alin.(1) din art.2; art.11, art.14 din proiect. Ar fi oportun ca aceste norme să fie excluse.

3. Articolul 3 din proiect necesită a fi reformulat, întrucît:

a) ajutorul material, potrivit art.2 din Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și art.5 din Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici nu constituie salariu.

b) premiul unic nu poate fi parte a salariului lunar.

Astfel, cît privește art.3 din proiect pot fi adoptate următoarele soluții: fie prima propoziție este reformulată în sensul că "...judecătorul are următoarele drepturi salariale care constau din:", fie prima propoziție din

art.3 urmează a fi menținută în redacția actuală și adăugat un alineat suplimentar în care să fie specificate norme cu privire la ajutorul material și premiile unice.

4.În alin.(3) din art.1 a fost omis Președintele CSM.

13. Formularea lingvistică a prevederilor proiectului. În general, formulările conținute în proiect sînt suficient de clare și concise, exprimările întrunind rigorile tehnicii legislative, ale limbajului juridic, respectă regulile de ortografie și punctuație.

14. Reglementarea activității autorităților publice. Din perspectiva reglementării activității autorităților publice, proiectul Legii privind salarizarea judecătorilor, nu conține elemente de coruptibilitate.

Concluzii

În concluzie, necesitatea promovării și adoptării proiectului de Lege privind salarizarea judecătorilor este incontestabilă și dictată de realitățile sociale și de politicile de reformare a sistemului judiciar. Proiectul legii poate fi promovat și adoptat, dar numai după desfășurarea unor dezbateri publice cît mai largi, mai ales, în mediul judecătorilor și ținîndu-se cont de obiecțiile enunțate mai sus.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției